

NÄR EN DAG INTE KAN ERSÄTTAS

Muhammad ibn Yusuf underrättade oss; från Sufyan; från Habib ibn Abi Thabit; från Ibn al-Mutawwis; från hans far; från Abu Hurayra, som sade: Allahs Sändebud ﷺ sade: 'Den som bryter fastan en dag av Ramadan utan tillåtelse och utan sjukdom – då gottgör inte fastan av hela året det, även om han fastar hela året.' (*ad-Darimi*)

Förklaring av hadithen

Hadithen återges genom en välkänd kufisk kedja: Muhammad b. Yusuf → Sufyan → Habib b. Abi Thabit → Ibn al-Mutawwis → hans far → Abu Hurayra. Profeten ﷺ säger:

”Den som bryter fastan en dag av Ramadan utan tillåtelse och utan sjukdom – då gottgör inte fastan av hela året det, även om han fastar hela året.”

Detta är en av de mest kraftfulla profetiska utsagorna om fastans helighet och om Ramadan som en unik, oersättlig dyrkan. Hadithen är inte en juridisk beskrivning av *kaffara* eller *qada'*, utan en moralisk och teologisk

varning som understryker att Ramadan inte kan reduceras till en utbytbar mängd fastedagar.

Teologisk analys

1. Ramadan är en oersättlig handling av gudstjänst

Hadithens kärna är att **Ramadan inte kan ersättas av frivilliga fastor**, även om man fastar "hela året". Detta uttrycker två teologiska principer:

1. **Ramadan är en av islams pelare**, och dess status är unik.
2. **Obligatorisk dyrkan kan inte ersättas av frivillig dyrkan.**

al-Nawawi förklarar att hadithen inte betyder att *qada'* inte är giltigt – det är obligatoriskt att ta igen en missad dag – utan att **den andliga vikten av en dag i Ramadan inte kan uppnås genom frivillig fasta.**

2. Hadithen är en varning, inte en juridisk dom

Ibn Hajar påpekar i *Fath al-Bari* att hadithen är hyperbolisk (*mubalagha*) i sin formulering. Den betyder inte att en person som missar en dag utan ursäkt inte kan gottgöra den juridiskt, utan att:

- den moraliska förlusten är enorm,
- den andliga skadan inte kan upphävas av frivilliga handlingar,
- och att den som medvetet bryter fastan utan ursäkt begår en av de allvarligaste synderna.

Det är alltså en **retorisk förstärkning** av fastans helighet.

3. "Utan tillåtelse och utan sjukdom" – definitionen av ursäkt

Hadithen nämner två kategorier:

- **Rukhsa** – en legitim lättnad (t.ex. resa, menstruation, graviditet, amning).
- **Marad** – sjukdom.

al-Qurtubi förklarar att dessa två kategorier representerar hela spektrumet av giltiga undantag: *antingen en legitim lättnad eller en faktisk oförmåga.*

Att bryta fastan utan någon av dessa är alltså ett medvetet brott mot en av islams pelare.

4. Den andliga dimensionen: Ramadan som tid av gudomlig närhet

Hadithen antyder att Ramadan har en **kvalitativ särställning** som inte kan reproduceras. **Ibn Hajar** skriver att Ramadan är "en tid där belöningen multipliceras och där lydnaden har en särskild glans". Därför kan inte frivilliga fastor – även om de är många – ersätta en förlorad dag i denna månad.

Språklig analys

1. "مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا" – "den som bryter fastan en dag"

Verbet *aftara* betyder att avsiktligt bryta fastan. Det är inte samma sak som att fastan ogiltigförklaras av misstag. Språkligt antyder det:

- en medveten handling,
- en aktiv avbrytning,
- inte en oavsiktlig överträdelse.

2. "مِنْ غَيْرِ رُخْصَةٍ وَلَا مَرَضٍ" – "utan tillåtelse och utan sjukdom"

Rukhsa betyder en gudomligt sanktionerad lättnad. *Marad* är fysisk oförmåga.

Språkligt är konstruktionen *min ghayri... wa-la...* en stark negation som utesluter alla legitima ursäcker.

3. "فَلَا يَقْضِيهِ صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ"

Detta är hadithens mest kraftfulla formulering.

- *Siyam al-dahr* betyder "fastan av hela livet/året".
- *La yaqdihi* betyder "gottgör inte det".

Språkligt är detta en **hyperbolisk negation**, en retorisk förstärkning som uttrycker att:

ingen mängd frivillig fasta kan uppnå den förlorade värdigheten av en dag i Ramadan.

4. "وَلَوْ صَامَ الدَّهْرَ" - "även om han fastar hela året"

Wa-law är en stark koncessiv partikel: "även om".

Språkligt förstärker den föregående satsen och gör betydelsen absolut: *även maximal ansträngning kan inte ersätta en förlorad Ramadan-dag.*

Syntes

Hadithen lär oss flera centrala principer:

1. **Ramadan är oersättlig** - dess dagar har en unik andlig status.
2. **Att bryta fastan utan ursäkt är en av de allvarligaste synderna.**
3. **Frivilliga fastor kan inte ersätta obligatoriska fastor** i värde.
4. **Hadithens språk är hyperboliskt** och syftar till att varna, inte att upphäva regeln om *qada'*.
5. **Klassiska lärda** som al-Nawawi, Ibn Hajar och al-Qurtubi använder denna hadith för att betona fastans helighet och vikten av att skydda Ramadan från medvetna överträdelser.